

**بررسی عناصر سازنده شعر
در غزلیات فاضل نظری**

تألیف

سیدراشد سیدزاده

www.ketab.ir

چاپ ۱۴۰۲

سرشناسه	: سیدزاده؛ سیدراشد / ۱۳۶۸. م
عنوان و نام پدیدآور	: بررسی عناصر سازنده شعر در غزلیات فاضل نظری / تألیف: سیدراشد سیدزاده
مشخصات نشر	: تهران / تفکر آینده ساز ۱۴۰۲
مشخصات ظاهری	: ۸۴. ص. وزیری ۱۷*۲۴
شابک	: 978-622-5393-29-5
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۸۳.
موضوع	: نظری، فاضل، ۱۳۵۷ -- نقد و تفسیر شعر فارسی -- قرن ۱۴ -- تاریخ و نقد
رده بندی کنگره	: PIR۸۲۵۳
رده بندی دیویی	: ۸۱۶۲/۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۴۰۶۸۹۱

حقوق مادی و معنوی برای انتشارات و مؤلف محفوظ است و هرگونه کپی برداری پیگرد قانونی دارد

۰۹۱۰۹۱۰۷۴۰۴

ارتباط با فرونشگاه

۰۹۱۰۹۱۰۷۴۰۳

ارتباط با انتشارات

بررسی عناصر سازنده شعر در غزلیات فاضل نظری

که تألیف ..... سیدراشد سیدزاده

که ناشر ..... تفکر آینده ساز

که شمارگان ..... جلد ۱۰۰۰

که نوبت چاپ ..... اول، ۱۴۰۲

که قیمت ..... ۲۳۵ هزار تومان

ISBN: 978-622-5393-29-5

فهرست

۱۱	..... پیشگفتار
۱۱	..... مقدمه
۱۳	..... زندگی‌نامهٔ فاضل‌نظری و آثار وی
۱۴	..... عاطفه
۱۶	..... عنصر عاطفه در اشعار فاضل‌نظری
۱۶	..... عشق
۲۰	..... ذکر سختی‌های عشق
۲۱	..... عرفان و رندی
۲۳	..... فراق
۲۴	..... شکایت از روزگار
۲۵	..... آزادی‌خواهی
۲۶	..... بیان‌اندوه و شادی
۲۸	..... ناامیدی و یأس
۳۱	..... عدالت‌طلبی
۳۱	..... شعر تعلیمی
۳۴	..... حسرت
۳۵	..... عقل در تقابل با عشق
۳۷	..... صور خیال
۳۸	..... تشبیه
۳۹	..... انواع تشبیه به اعتبار حسی و عقلی بودن
۴۲	..... انواع تشبیه به اعتبار مفرد، مقید و مرکب بودن
۴۴	..... استعاره
۴۵	..... استعاره مصرّحه
۴۵	..... استعاره مصرّحه مرشّحه
۴۶	..... استعارهٔ مصرّحه مجردة
۴۶	..... استعاره مکنیه
۴۷	..... نماد
۴۹	..... تمثیل

۵۱.....	کنایه
۵۳.....	زبان
۵۳.....	کاربرد واژگان قدیمی
۵۴.....	کاربرد واژگان امروزی
۵۵.....	کاربرد واژگان عربی
۵۵.....	ترکیبات جدید
۵۶.....	ترکیبات قدیمی
۵۷.....	افعال قدیمی و امروزی
۵۹.....	هنجارگریزی معنایی
۶۰.....	موسیقی شعر
۶۱.....	موسیقی بیرونی در اشعار فاضل نظری
۶۱.....	شعر با وزن های عروضی
۶۲.....	بحر مجتث
۶۲.....	بحر مضارع
۶۲.....	بحر هزج
۶۴.....	شعر با وزن نیمایی
۶۵.....	موسیقی معنوی در اشعار فاضل نظری
۶۶.....	تضاد
۶۷.....	پارادوکس
۶۷.....	مراعات النظیر
۶۸.....	ابهام
۶۹.....	تلمیح
۷۰.....	موسیقی درونی در اشعار فاضل نظری
۷۳.....	تکرار واک یا واج آرای
۷۴.....	تکرار عبارت یا جمله
۷۴.....	شکل و ساختمان شعر
۷۵.....	شکل بیرونی اشعار فاضل نظری
۷۷.....	شکل درونی
۸۱.....	نتیجه گیری
۸۳.....	منابع و مآخذ

سخن مولف

علی‌رغم تصور غلط و رایجی که در بین بعضی از مردم نسبت به ادبیات وجود دارد، ادبیات به چند شعر و نثر عاشقانه یا داستانهای خواب‌آور ختم نمی‌شود. بلکه در معنی گسترده آن، شامل تمامی میراث فکری، فلسفی، اجتماعی، تاریخی، هنری و فرهنگی کشور در قالب انواع مختلف ادبی به یادگار گذاشته شده است که خواننده آگاه با مطالعه آنها حتی روشن‌تر و بیدارتر می‌گردد. گلستان رنگارنگ و زیبای ادبیات باسابقه‌ای به درازای تاریخ، همواره پناهگاه و مونس دل‌های پریشان و آشفته حال انسانهایی بوده است که در طول زمان غیر از غذای جسم، به غذای روح نیز توجه داشته‌اند. گلستانی که متأسفانه در این عصر صنعتی و مدرن، طراوت و شادابی‌اش موردتهاجم طوفان بی‌احساسی و بی‌روحي قرار گرفته است و ارزش‌های فرهنگی و هنری وارونه گشته است. به طرزى که بی‌هنران بر هنرمندان چیره شده‌اند و افراد وضع در جایگاه‌های بالا و ناحق قرار گرفته‌اند. به قول حافظ شیرین سخن: "همای گو مفکن سایه شرف هر گز/ در آن دیار که طوطی کم از زغن باشد" اما خوشبختانه هنوز انسانهایی هستند که از نغمه بلبل پریشان می‌شوند و بهار عاطفه‌شان هنوز پاییز نگشته است. گلشن زیبای ادبیات، در طول تاریخ، مورد هجوم طوفان‌های مهیبی قرار گرفته ولی با پایه‌های محکم کاخ‌های نظم و نثر خود توانسته سربلند بیرون بیاید. حتی هجوم اعراب و مغولان و... نیز نتوانسته ریشه درختان تنومند و گل‌های رنگارنگ آن را بخشکاند. این حقیر آغاز پر رمز و راز ادبیات را عشق و پایان‌بخش شیرین آن را حکمت و نیکی می‌دانم. معتقدم ما برای درس آموختن از مسائل روزگار در زندگی روزمره، باید غرق در ادبیات باشیم. به قول گستاو فلوربر: "یکی از راه‌ها برای تحمل زندگی، غرق شدن در ادبیات است، انگار در جشنى جاودانه شرکت داشتن"

بعد از انتشار کتاب‌های "چشمان تو خورشیدند" "در خیابانی که نیست" "پرنیان هفت‌رنگ به شکل مشاعره به زبان بلوچی و فارسی" کتاب حاضر چهارمین اثر از آثار چاپ شده اینجانب می‌باشد که به بررسی پنج عنصر مهم و سازنده شعر در غزل‌های

فاضل نظری می‌پردازد. فهم و درک لذت بلا کیف از آثار ادبی و هنری برای علاقه‌مندان تاحدّ زیادی از طریق دریافت شبکه‌های تصویری و کیفیت بیان گویندگان و نویسندگان حاصل می‌شود. این مخدّره‌های دلارام به ظاهر گران ولی به باطن گرمی و با عزّت و حرمت را بر دل‌وجان می‌نشانند. به نظر می‌رسد برای اینکه دیدگاه علاقه‌مندان نسبت به ادبیات مهرآمیزتر از این گردد که هست، باید آن را به عنوان یک هنر مطرح کرد و معیارهای زیبایی در هنر را به ادبیات نیز تعمیم داد. هدف از تدوین این کتاب آشنا کردن علاقه‌مندان شعر و شاعران تازه‌کار با مقوله‌ها و عناصر سازنده در شعر می‌باشد. امید است که این کار کمکی هرچند اندک به شناخت بهتر به دنیای شعر و شاعری و سازه‌های آن داشته باشد. امیدوارم که خوانندگان کاستی‌ها را بر این بنده حقیر ببخشند و با نظرهای پرمایه‌ی خویش در رفع نواقص و تکمیل مطالب یاری برسانند. در پایان از پدر و مادر دلسوزم که چراغ راهم بوده‌اند، دوستان، همکاران، هنرمندان و فرماندار فهیم شهر راسک، جناب مهندس سلیم کدخدا که با نگاه انسان دوستانه خویش همیشه حامی معنوی شاعران بوده‌اند و حتی علی‌رغم دلبستگی مشغله‌های دیگر همواره در جمع شاعران و هنرمندان حضور یافته‌اند سپاس‌گزار هستم. همچنین بر خود لازم می‌دانم که از استادان گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه بزرگ سیستان و بلوچستان که دیر زمانی افتخار شاگردی شان را دارم به ویژه استاد ارجمندم مرحوم دکتر محمود عباسی که قدم به قدم در این مسیر با نیک خلقی و سعه صدر در پژوهش این اثر بدون هیچ چشم‌داشتی مرا هدایت کرده‌اند با نهایت احترام قدردانی می‌نمایم.

فروغ ایزدی یاور وجود پاکتان باد. کوچکتر از همه و همیشه

سیّد راشد سیّد زاده

پاییز ۱۴۰۲